

En farlig vän

- värderingsövningar, diskussionsfrågor, skrivuppgifter och undersök vidare

Ämne: Svenska, SVA, SFI

Årskurs: 7-9, Gym

Lektionstyp: reflektion och diskussion, skrivövning

Lektionsåtgång: 2-4

1. Övningar för att introducera romanen En farlig vän

Nedan kommer några förslag på hur man kan introducera romanen.

A. Att förutspå handlingen

Börja med att diskutera titeln och omslaget.

Vad tror du att romanen kommer att handla om utifrån det du ser på omslaget?

Varför tror du det?

Läs första kapitlen, stämde handlingen överens med det du inledningsvis tänkte?

B. Inled med en värderingsövning - Heta stolen.

Sätt stolar i en ring. Ha en stol mer än antalet elever i klassen. Gå igenom reglerna:

- Är man av samma åsikt som påståendet stiger man upp och byter plats.
- Är man av annan åsikt sitter man kvar.
- Om det bara är en som reser sig byter denna till den tomma stolen.
- Det finns inga "rätt" svar eller "fel" svar. Man svarar utifrån sina egna tankar och åsikter.

Den här lektionen är skriven av Jenny Edvardsson.

Jenny är lärare i svenska och historia på Wendesgymnasiet i Kristianstad.

Läs gärna mer på hennes blogg: jennypawendes.blogspot.se

MTM:s skolwebb

mtm.se/skola

Läs sedan upp de olika påståenden.

Gör en paus mellan varje och diskutera eventuellt varför man bytte plats eller valde att sitta kvar.

Påståenden:

- De flesta elever trivs i skolan.
- Lärarna är ofta för slappa mot bråkiga elever.
- Skolan är bra på att stoppa mobbing.
- Alla föds med samma självförtroende.
- Killar har bättre självförtroende än tjejer.
- Kläder kan ge självförtroende.
- Det är viktigt att få respekt i skolan.
- En kille får mer respekt i en killgrupp om han är stark.
- Den som slåss får bättre respekt.
- Alla behöver vänner.
- Man kan få bättre självförtroende.
- Att tillhöra ett gäng ger alltid trygghet.
- Det kan vara rätt att svika sitt gäng.
- Att ungdomar slåss är mest de vuxnas fel.
- Tjejer beundrar killar som slåss.
- Slag gör mer ont än elaka ord.
- Tjejer fryser ut varandra, det gör inte killar.

C. Inled med en värderingsövning - Fyrhörn

I denna övning är det också läraren som styr övningen.

Eleverna får välja att ställa sig i ett hörn. Tre av salens hörn har givna val medan det fjärde hörnet är öppet (eget förslag). Gå igenom reglerna:

- Lyssna på påståendet och ställ dig i det hörn som överensstämmer med din åsikt.
- Vid varje påståenden får du reda på vad de olika hörnen innebär.

Gå igenom exempel efter exempel och diskutera mellan varje.

Exempel: Mobbing förekommer

1. i varje klass
2. i vissa klasser på skolan
3. på vissa skolor
4. eget förslag

Exempel: Den som blir mobbad

1. har rätt att ge igen
2. bör försöka prata med någon vuxen om det som händer
3. bör ändra på sig så att mobbingen slutar
4. eget förslag

Exempel: Kalle får ofta sina saker förstörda av ett gäng killar i skolan.

Nu hittar han sin väska sönderklippt.

Han vet vem som har förstört väskan.

En lärare kommer fram och frågar vad som hänt med väskan. Vad ska Kalle svara?

1. Att väskan gick sönder.
2. Att någon klippt sönder hans väska.
3. Berätta vem som gjort det.
4. Eget förslag.

Exempel: Vad ska man göra med mobbare i skolan?

1. Flytta dem från skolan.
2. Polisanmäla dem.
3. Låt mobbare visa att de kan ändra sig efter diskussion med vuxna.
4. Eget förslag.

Exempel: Den som tittar på när någon mobbas men inte gör något

1. är lika skyldig till mobbingen som den eller de som mobbas
2. har ett visst ansvar för mobbingen
3. har ingenting med mobbingen att göra
4. eget förslag

Exempel: Hur skulle man kunna få bort all mobbing på skolor, tror du?

1. Fler lärare ute på raster.
2. Engagera eleverna mer i mobbingsarbetet.
3. Anmäla alla som mobbar.
4. Eget förslag.

Exempel: Vad ska skolan göra för att stoppa mobbing?

1. Utbilda fler lärare i mobbingfrågor.
2. Förbättra kontakten mellan lärare och föräldrar.
3. Förbättra kontakten mellan alla på skolan.
4. Eget förslag.

2. Frågor till texten

Om man vill arbeta med endast ett fåtal frågor till romanen kan man använda följande frågor som framför allt fokuserar på karaktärerna i boken och deras relation.

1. Vem är Leo? Vad har Leo varit med om?
2. Vem är Jonna? Vad får vi man reda på om henne i romanen?
3. Vem är Otto? Vilken roll har Otto i klassen? Hur beskrivs han?
4. En fjärde karaktär i En farlig vän är Ali. Vem är Ali? Hur beskrivs han?
5. Vilken relation har Leo och Jonna? Hur utvecklas den under handlingens gång?
6. Hur skildras Alis skolgång? Vad utsätts han för? Ge exempel från romanen.
7. Vad skulle skolan och/eller lärarna ha kunnat göra för att förhindra mobbingen?

Om man vill arbeta med mer textnära frågor kan man arbeta med frågorna nedan som är kopplade till specifika kapitel.

Kapitel "Flytten"

1. Vilka är det som flyttar?
2. Vart flyttar de?

Kapitel "Jonna – en snygg, kul tjej"

1. Vem är Jonna?
2. Var får du veta om Jonna?
3. Vad gör Jonna med klotgrillen? Varför gör hon det, tror du?

Kapitel "Livet vänder" och "Stölden"

1. Vilken är Jonnas hobby?
2. Vad gör Jonna och Leo i affären?

Kapitel "Bomben"

1. Varför ska Jonnas mamma ha koll på Jonna?
2. Vad har Jonna i påsen?
3. Vad gör Jonna med påsen och det hon har i påsen?

Kapitel "Uppropet"

1. Hur var Leo första dag på nya skolan?
2. Vad får vi veta om ledaren? Vem är ledaren?
3. Vad gör ledaren när han kommer in i klassrummet?
4. Vad får vi veta om läraren?

Kapitel "Andra dagen i skolan"

1. Vem är Ali?
2. Vad gör Otto med Ali under skoldagen?
3. Hur reagerar Leo när Ali börjar prata med honom?

Kapitel "Jonna är sur"

1. Sara, tjejen med rött hår, säger att Jonna är farlig. Vad menar hon med det?
2. Varför är Jonna arg?
3. Varför tror Leo att Jonna är arg?

Kapitel "Fikasnack"

1. Varför vill Leos mamma att de två ska ta en fika och prata?
2. Vad har Leos mamma fått höra om Jonna? Hur reagerar hon på det hon hört?

Kapitel "Äntligen fredag"

1. Leo och Jonna säger att de ska spela brännboll med klassen. Varför gör de det?
2. Vad gör Jonna och Leo istället?
3. Hur får de tag i sprit?

Kapitel "En dag i solen" och "Alis helvete"

1. Leo menar att Ali liksom bad om att bli mobbad. Varför menar han det?

Kapitel "Anklagade"

1. Vad händer på rasten mellan matten och engelskan?
2. Vad gör Leo?
3. Vem pekar Ali ut?
4. Hur reagerar Jonna?
5. På kvällen ringer telefonen hemma hos Leo. Hur reagerar Leos pappa?
6. Vem kommer hem till Leos familj på kvällen?
7. Vad gör Leo för att han och Jonna ska kunna träffas?

Kapitel "Jonnas plan"

1. Jonna vill hämnas på Ali. Vad vill hon göra?

Kapitel "Ångest"

1. Leo vill inte hämnas på Ali. Hur reagerar Jonna på det? Vad gör hon?

Kapitel "Ensam"

1. Vad händer med Leo i matsalen?
2. Vad händer ute på skolgården?

Kapitel "Leo har fått nog"

1. Varför berättar inte Leo sanningen för sin mamma, tror du?
2. Vad är det som gör att Leo ändrar sig och vill hämnas på Ali?

Kapitel "Ingen väg tillbaka" och "Dådet"

1. Varför ska de vänta på Ali vid skogsdungen?
2. Ali dyker aldrig upp. Vad gör Jonna och Leo?

Kapitel "Det brinner"

1. Leo väljer att gå hem från Jonna direkt efter att de kommit tillbaka till hennes rum. Varför det, tror du?
2. Leo är rädd. Vad är han rädd för?
3. Hur gick det med Ali och hans familj?

Kapitel "Beslutet"

1. Leo tänker att han och Otto är likadana. På vilket sätt då?
2. Vad bestämmer sig Leo för att göra?

Kapitel "Uppgårelsen"

1. När Jonna och Leo är vid Lilla dammen blir Leo rädd. Vad är det som gör honom rädd?
2. Jonna och Leo fortsätter till stupet. Vad händer där?

Kapitel "Efteråt"

1. Leo erkänner för polisen. Vad händer med honom?
2. Vad händer med Jonna?
3. Vad händer med Otto?
4. Vad händer med Ali?
5. Leo går till Ali för att be om förlåtelse. Vad händer? Varför reagerar Ali så, tror du?

3. Diskussionsfrågor till romanen En farlig vän

Nedan finns ett antal olika diskussionsfrågor. Du kan använda en eller flera av dem.

1. Hur är Jonnas och Leos relation? Varför tror du att Leo dras till henne?
2. Om du var Leo, hur skulle du ha gjort när Jonna visar sin "farliga" sida?
3. I klassen är Otto ledaren. Han utsätter bland annat Ali för mobbing. Hur skulle du ha gjort om du varit Leo och sett hur Otto utsätter andra i klassen?
4. Ofta får man höra att man ska vara sig själv. Vad betyder det? Kan man alltid vara sig själv? När kan det vara svårt?
5. Hur är Leos relation till sina föräldrar? Hur förändras den under handlingens gång?
6. Vilken stämning skapas i romanen och hur har författaren skapat den? Lyft fram exempel från romanen.
7. Romanen heter "En farlig vän". Varför tror du att det är denna titel som valts? Har du någon gång haft "en farlig vän"?

4. Skrivuppgifter till romanen En farlig vän

1. Att våga vara sig själv.

Vad betyder det att vara sig själv?

När är du dig själv?

Kan du alltid vara det?

Skriv en text om att vara sig själv.

2. Att vara utsatt

Leo inser att han har gjort fel som bara stått vid sidan och tittat på när Otto mobbat Ali.

För inte så länge sedan var han själv lika utsatt som Ali.

När Leo väl bestämmer sig för att be Ali om ursäkt vill inte Ali prata med honom.

Leo bestämmer sig då för att skriva ett brev till Ali och förklara varför han gjort som han har gjort.

Lev dig in i Leos situation och skriv ditt brev till Ali. Vad vill du säga till Ali?

3. Att ifrågasätta

På flera ställen i romanen reagerar Leo på vad Jonna gör eller säger.

Men han protesterar inte.

Vad skulle hända om Leo hade gjort något annat?

Välj en händelse i romanen och skriv om berättelsen. Du kan till exempel välja händelsen:

a) där Jonna ger sig in på Alis tomt och kastar omkull grillen (s15ff)

b) där Jonna och Leo stjälar läsk (s 23ff)

c) där Ali blir utsatt av Otto (s 50ff)

4. Mobbing

En farlig vän är en roman som handlar om mobbing och att vilja passa in. Hur skulle berättelsen skildras om det varit Ali eller Otto som varit huvudperson? Välj att du är någon av dem och återberätta handlingen för din kompis.

5. Undersök vidare

1. Vad är mobbing?

Mobbing i skolan är vanligt.

Din uppgift blir att ta reda på mer om mobbing.

Vad är mobbing?

Hur många mobbas varje år?

Var på skolan sker mobbing?

Hur kan man anmäla mobbing?

Skriv din text som en faktatext. Glöm inte ange dina källor

Till din hjälp har du bl a www.skolverket.se, www.friends.se och www.skolinspektionen.se.

2. Enkätundersökning - finns mobbing på din skola?

Gör en undersökning på din egen skola.

Ta fram en enkät som rör mobbing. Låt övriga elever på skolan besvara den.

Du kan välja att skapa en digital enkät eller en pappersenkät. Vill du göra en digital enkät kan du använda dig utav www.surveymonkey.se eller google docs (Google Formulär) och sedan maila enkäten till övriga på skolan. När enkäten är besvarad blir det din uppgift att sammanställa resultatet och presentera det för dina klasskompisar, din lärare eller kanske för skolledningen. Passa på att göra en överskådlig presentation i powerpoint eller varför inte i Prezi (www.prezi.com).

3. Intervjuer

Din uppgift blir att ta fram intervjufrågor som rör mobbing.

Välj målgrupp och intervju sedan din målgrupp (klasskompisar, andra elever, lärare, skolledning).

Hur ser de på mobbing? Hur arbetar din skola för att förebygga mobbing?

Det är upp till dig att skapa relevanta frågor som kan vara intressanta att lyfta upp för diskussion.

När du genomfört dina intervjuer får du sammanställa svaren och analysera dem.

Finns det svar som återkommer? Vilka?

Finns det saker som skolan borde arbeta mer med?

Presentera ditt resultat för din klass, din lärare, elevrådet eller kanske skolledningen.

Flytten

– Vi får det bra här, sa mamma.

Hon såg på Leo,
hennes ögon var lika bruna som hans.

– Jada.

Leo pressade fram ett leende.

Den mörka luggen hängde långt ner
över pannan, han svepte upp den.

Familjen hade otur.

De hade prickat in den hetaste dagen
i augusti till sin flytt.

Pappas t-shirt satt fast över magen.

Det vita håret var blött av svett.

Pappa stönade högt när han bar möbler
och lådor tillsammans med sina vänner.

Leo packade upp sina saker.

Visst hade mamma rätt, tänkte han.

Det skulle bli bra.

Pappa skulle få närmare till jobbet.

Men mamma måste åka buss.

Fast det gjorde inget, sa hon.
Hon hade gott om tid.

Leo var ändå osäker.

Tänk om det blev som förut.

Då var allt deras slit i onödan.

* * *

Deras nya hem var en ljus trea.

Den låg högst upp i huset.

Hettan hade lockat ut grannarna
till gården och lekplatsen.

Från sitt öppna fönster

hörde Leo prat och skratt.

Leo längtade också ut.

Den inglasade balkongen fick duga så länge.

Alla fönster var öppna.

Luften stod ändå still.

Bredvid plastmöblerna

stod hans nya cykel.

Den gamla låg söndersparkad i skogen.

Jonna – en snygg, kul tjej

Utsikten från balkongen var samma som från hans rum.

Till vänster om bilvägen låg villor och radhus.

Till höger låg höghus med putsade fasader och en kyrka.

Mamma och pappa höll på att packa upp i köket.

– Jag går ut, sa Leo.

Oron syntes i mammas ansikte.

– Vi är snart klara, sa hon.

Sedan ska vi åka och bada.

Du följer väl med?

– Kanske, sa Leo.

– Det är inte långt.

Bara fem minuter med bil.

– Åk ni. Jag hänger med nästa gång.

Leo smet iväg innan hon hann protestera.

Han ville kolla läget i sina nya kvarter.

Annars skulle han inte sluta undra.

Hadde det varit värt att flytta?

När Leo steg ur hissen slog porten igen.

Han hann se en skymt av en rygg och blev genast på sin vakt.

Han hade lärt sin läxa.

Aldrig möta fler än en i taget.

Speciellt ungdomar.

Framför allt killar.

Vid väggen i trapphuset

stod två stolar och ett bord.

Leo satte sig.

Efter några minuter gick han fram till porten.

Han spanade ut mot gården.

Blommor och buskar växte runt

en grillplats med träbänkar och bord.

På en av bänkarna satt en tjej.

Var det henne han hade sett?

Hon fipplade med sin mobil.

Tjejen verkade ungefär lika gammal som Leo.

Hon var klädd i en vit t-shirt, korta jeansshorts och hade bruna armar och ben. Håret var mörkt och kort, faktiskt likt hans med en snedlugg över ena ögat.

Fast de var inte helt lika.
För hon var snygg. Grymt fin.

Leo gick ut.
Hon tittade hastigt upp.
Sedan såg hon ner igen.
Hon verkade mer intresserad av sin mobil än av honom.

Han började gå längs gångvägen.
Då hörde han steg bakom sig.

Den gamla rädslan dök upp igen.
Minnet av steg som jagade honom.

– Vänta!

Leo sneglade bakåt.
Tjejen sprang efter honom.

– Fan, vad fort du går! ropade hon.

Han stannade och vände sig mot henne.

– Fö-fö-förlåt.

Det blev tyst en stund efter hans stammande ursäkt.

Hon såg på honom med huvudet på sned och log förvånat.

Det var jobbigt. Leo skämdes.

Han hade fläckar under armarna och luktade svett.
Varför hade han inte duschat och bytt om innan han gick ut?

Det var hon som började prata.

– Det var väl du som flyttade in i dag?

– Ja.

– Vilken våning bor du på?

– Högst upp.

– Mamma och jag bor där, sa hon och pekade.
Längst ner bredvid porten.

– Jaha.

– Jag heter Jonna. Vad heter du?

– Leo.

– Vart ska du?

– Jag tänkte bara kolla runt.

– Då hänger jag med.